

Al II-lea festival internațional al păpușarilor amatori

Ca mai toate orașele cehe, Chrudimul are o așezare pitorească, urcând coline și ocupând platouri drepte, înalte, fiind străbătut de o apă limpede peste care poduri de oțel și beton își întind brațele. Aici Georges de Podebrady a rezistat cu succes în fața oștii lui Matei Corvin, aici s-a născut dramaturgul Jan Nep. Stepanek, și tot aici a văzut lumina zilei Josef Ressel, inventatorul elicei. Vizitatorul poate cerceta frumoasa biserică Sfânta Katerina, faimosul monument numit „Coloana ciumei”, casa Mydlar, construită în cel mai frumos stil rinascențist, epitaful primarului revoltat Samuel Fontin Klatovsky și străzile în trepte pe care, spune legenda, le străbătea, în goana calului, cavalerul fără cap.

Aici, la Chrudim, festivalurile păpușarilor amatori au devenit tradiționale, spre bucuria și deplina atenție cu care le găzduiesc localnicii.

Patrusprezece ansambluri de păpușari din douăsprezece țări ale lumii au fost prezente pe scena festivalului; colective din Polonia și Marea Britanie, din Iugoslavia și Japonia, Cehoslovacia și Franța, Republica Democrată Germană și Belgia, Ungaria, Elveția, Republica Federală a Germaniei, trei echipe din Cehoslovacia. Tara noastră a fost reprezentată prin formația Palatului culturii din Cluj.

În foarte multe țări, diferența dintre păpușarii amatori și cei profesioniști este aproape insesizabilă. Uneori, curajul amatorilor duce chiar la modalități de expresie deosebit de intere-

sante, la experiențe pe care profesioniștii, mai legați de tradiție (și, uneori, chiar de mijloace materiale), nu și le permit. De aceea, orice manifestare de amploare a păpușarilor amatori este urmărită cu legitim interes de profesioniști prestigioși, de personalități ale artei marionetelor din lumea întreagă. Așa s-a întâmplat și de astă dată la Chrudim, unde am întâlnit, printre alții, pe Jan Bussel, președinte al UNIMA, pe Dr. Jan Malik, secretar general al UNIMA, pe Jean-Loup Temporal, Leonora Špet, prof. Dr. Erik Kolar, José Géal, Dr. Hans Purschke, Margareta Niculescu, Dr. Dezső Szilagy, M. Signorelli, Zdenek Berzdek etc.

Ce a adus nou Festivalul de la Chrudim? Cred că se pot desprinde trei trăsături generale. În primul rând, o grijă pentru amănunt, pentru amănuntul semnificativ, bineînțeles, ducându-se minuțiozitatea și cizelarea pînă în zonele simbolului. Este cu deosebire cazul spectacolului de miniatură al formației japoneze „Fumoto” (Șoarecele și pisica, regia Kinya Usami) și al spectacolului formației iugoslave „Dravljce” din Ljubliana (cu piesa lui Jan Wilkowski *Tyrdoglavcek*, regia Jose Pengov). Nici unul dintre ele nu se bazează pe un text dramatic deosebit de interesant. În ambele minuirea a fost însă excelentă, iar regia în măsură să transfere banalul textului pe planul agreabilului.

O a doua trăsătură: folosirea unei tehnici destul de complicate, uneori totuși de mare efect, atribuind mecanismelor scenei și ale păpușilor, dar mai ales instalațiilor de lumină, un rol primordial. Astfel, în spectacolele tăcute ale formației „Radost” din Strakonice — Cehoslovacia (pantomime de mari proporții, bazate pe un comentariu muzical foarte discret), transparența culorilor și modalitatea manevrării marionetelor amintesc

tehnica filmului de animație. Echipa este grupată în jurul autorilor dramatizărilor, Josef Kresnicka și Josef Hrdina, și a regizorului Alois Kresnicka. Un alt spectacol, al secției de marionete de la Midlans Arts Centre (Anglia), *Aventurile lui Patrik în ceruri* (regia J. M. Blundell), folosește o scenă enormă, adevărată scenă de teatru, cu elemente de decor dispuse în diferite planuri (ceea ce dă o mare mobilitate în acțiune), minuitorii, îmbrăcați în costume convenționale (procedu întrebuintat de teatrul tradițional japonez), nefiind mascați de paravan. Efectul este interesant, mai ales pe linia accentelor groțefi.

În sfîrșit, o a treia trăsătură: valorificarea folclorului sau a unor elemente de folclor. Formația poloneză „Bacowka” din Nowy-Targ a adus o „szopka”, adică un joc tradițional de Crăciun, cu hîrzob, în care păpuși minuscule reprezintă pe Adam și Eva, în timp ce Îngerul și Diavolul (măști) sînt într-o permanentă dispută. Acest „teatru în teatru” este completat cu dansuri, cîntece populare, ghicitori — fără vreo legătură cu acțiunea, dar care redau atmosfera festivă a Crăciunului. Tot în această categorie se înscrie și spectacolul clujenilor, *Anotimpurile*, montaj de tradiții și obiceiuri populare legate de succesiunea anotimpurilor și corespondența lor cu viața omului și pantomimă a luptei între bine și rău, întuneric și lumină, bucurie și tristețe, remarcabil și unitar realizat (regia, Ildiko Kovács, scenografia, Alexandru Rusu și Edith Botar).

Păpușarii amatori de la Chrudim nu și-au dezmințit, cu experiențele de interpretare și de rezolvări plastice și tehnice mărturisite în recentul festival, calitatea lor de statornici căutători ai noului în puterea de expresie a scenei mici.

Mihai Crișan